

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

ที่ว่างและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเล่นล่านา
ของเด็กในจังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้เขียน

นางมณีนวาส จินตพิทักษ์

ปริญญา

สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (สถาปัตยกรรม)

อาจารย์ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ดร.เอกชัย มหาเอก

บทคัดย่อ

การเล่น เป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตในวัยเด็กของมนุษย์ทุกชาติทุกภาษา การเล่นของเด็กแฝงไว้ด้วยคุณค่าที่บ่งบอกวัฒนธรรมและสังคมของชุมชนนั้นๆ เด็กในวัยต่างกันมี พฤติกรรมการเล่น ที่แตกต่างกัน เมื่อเด็กมีการเล่นเป็นกลุ่มและมีกิจกรรมการเล่นที่หลากหลาย จึง ต้องการพื้นที่รองรับการเล่นที่มีลักษณะเฉพาะมากขึ้น สภาพแวดล้อมเพื่อรองรับการเล่นของเด็ก จึง ไม่ใช่แค่ สภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น แต่รวมถึงสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เด็กมีความ ต้องการใช้สภาพแวดล้อมที่จัดแบ่งเป็นส่วนๆ เพื่อให้รองรับกิจกรรมและการเล่นของเด็ก ต้องมีขนาด พื้นที่ ที่สัมพันธ์กับกิจกรรมและการใช้สอยพื้นที่ สภาพแวดล้อมต้องส่งเสริมความสามารถ ความรู้สึก และให้ความสบายแก่เด็กอีกด้วย สภาพแวดล้อมสำหรับการเล่นของเด็ก ต้องมีลักษณะที่แตกต่างกัน และมีความหลากหลาย เพื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเล่นที่แตกต่างและมีความหลากหลาย

ตอบสนองตามความต้องการของเด็ก

จากเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับการเล่นของเด็กล่านา พบว่าการเล่นล่านามีความ หลากหลายมาก สามารถรวบรวมการเล่นล่านาได้จำนวนทั้งสิ้น 140 รายการ พบว่ามีลักษณะที่ แตกต่างกันทั้งในด้านพฤติกรรมการเล่น จำนวนผู้เล่น กฎกติกาการเล่นและอื่นๆ มีการบันทึกว่า ช่วงบ้าน เป็นลานสำหรับเป็นที่เล่นของเด็ก และเป็นพื้นที่เอนกประสงค์ อย่างไรก็ตาม ไม่มีการบันทึก ว่าเด็กใช้สภาพแวดล้อมล่านาอย่างไรในการเล่น ในบริเวณช่วงบ้านดังกล่าว

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ทำให้สังคมไทยอันเป็นสังคมเกษตรดั้งเดิม เปลี่ยนเป็นสังคม อุตสาหกรรมหรือสังคมเมืองอย่างชัดเจน ส่งผลให้เด็กถูกจำกัดพื้นที่เล่น มีการเปลี่ยนแปลงไปจากการ เล่นในอดีต ชีวิตเด็กในเมืองจะไม่มีสถานที่เล่นของชุมชน การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ดังกล่าวมีผลกระทบ

ต่อการละเล่นล้านนาใน 2 ลักษณะ คือ การละเล่นล้านนาบางอย่างไม่มีการเล่นอีกเลย และการละเล่นล้านนาบางอย่างที่ยังคงมีการเล่นอยู่ในปัจจุบัน แต่มีการเปลี่ยนแปลงไป

แม้ว่าการละเล่นล้านนาของเด็กและสภาพแวดล้อมล้านนา จะเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กัน แต่ยังไม่มีการศึกษาถึงลักษณะเฉพาะและการเชื่อมโยงของทั้ง 2 ประเด็นร่วมกันมาก่อน ผู้เขียนจึงได้การศึกษา โดยศึกษาจากการวิเคราะห์ข้อมูลภาคเอกสารและการเข้าไปเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม บันทึกข้อมูลโดยการถ่ายภาพและจดบันทึก จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาหาความสัมพันธ์และอธิบายถึงที่ว่างและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการละเล่นล้านนา

ผลการศึกษาพบว่า การละเล่นล้านนามีการเปลี่ยนแปลงไปจำนวนมาก สูญหายไปมากกว่าครึ่ง (55%) สาเหตุหลักคือเกิดจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ส่วนการละเล่นที่พบว่ายังคงมีการเล่นในปัจจุบันนั้น สภาพแวดล้อมที่รองรับการละเล่นก็ไม่เอื้ออำนวยให้เกิดการเล่นได้อย่างเต็มที่

ผลการศึกษาสามารถอธิบายลักษณะที่ว่างและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการละเล่นล้านนาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการออกแบบพื้นที่และสภาพแวดล้อม เพื่อ ส่งเสริมและรักษาการละเล่นล้านนาที่ยังคงอยู่ ซึ่งจะส่งผลต่อพฤติกรรมและวัฒนธรรมที่ดีของสังคมล้านนาให้แก่เด็กต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Thesis Title	Appropriate Spaces and Environments for Children's Lanna Traditional Games in Chiang Mai
Author	Mrs. Manissaward Jintapitak
Degree	Master of Architecture (Architecture)
Thesis Advisor	Dr. Ekkachai Mahaek

Abstract

The games are most important for every children in the world. The games of children mention to the culture and social of the communities. The children in the difference ages are playing in difference styles. When children are group together and play in difference way, they should have the specific space and environment for playing. Not only environment that human create but also the natural environments. The children should have specific space for doing and playing activity. The space should be related with games. The environment can be supported capability, emotion and comfortable to children. The environment of games should be difference and various for suitable to children.

From the document, the Lanna children's games, found that Lanna traditional games are variety. It has 140 games and it is difference in the way of behavior's players, number of players and rule of games. For the example, KHOAWG-BAAN is specific space for children play games and it is space for Multi-Purpose. But, it is no information that how children use Lanna environment play games at KHOAWG-BAAN.

Because of the growing economy affect to Thai social which is the original agriculture social change to the industry social. This can effect to children has limit space and style of playing is changing from the past. Lifestyle of children in town is not have community space. This changing can affect to Lanna traditional games in 2 ways that is some Lanna traditional games still playing and some Lanna traditional games still playing but changing.

Eventhough, the Lanna traditional games and environments of children are related, but no information refer to relation. So, the author do the research by analysis the document and collect the data by take photo and record information. The author analyse the data to find the relation and explain the space of environment which is appropriate for Lanna traditional games.

From the research found that the Lanna traditional games many changing. It lost more than 55%. The main cause is environment changing. For the games that still playing, the environment can not supported successfully to the playing.

From the research can be explain appropriate spaces and environments for Lanna traditional games. It is the guideline to design the spaces and environments to support and maintain the Lanna traditional games still alive which is effect to behavior and culture of Lanna children.